

Nawoord

Voor een oordeel over mijn science fiction verwijs ik naar mijn boek *Earth. Cuckoo in the Phoenix Nest*, 2012, tweede editie, zie de website.

Daarnaast is er nu deze onderhavige bundel van korte verhalen, of pogingen daartoe, in het Nederlands. In verhouding met *Earth* gaat het hier om vingeroefeningen, breiwerk, bezigheidstherapie, de behoefte aan geestelijk herstel na een Scheveningse strandwandeling. Nou ja, er is wel de oprechte poging een nette zin op papier te krijgen.

Maar ik zou dus niet wensen dat men alleen naar deze bundel kijkt en *Earth* vergeet.

Een broodschrijver schrijft wat u graag wil lezen. Arnon Grünberg heeft geen vak geleerd, moet voortdurend schrijven om het u naar de zin te maken, en kan zich zo permitteren de grootste onzin te schrijven met als enige voorwaarde dat hij het maar mooi opschrijft. Hij is daar de hele dag mee bezig. Voor mij ligt het anders. Voor schrijven heb ik maar beperkt talent en ik kan daar beslist niet veel tijd en aandacht aan besteden.

Het beste advies over schrijven dat ik ooit las: Schrijf het verhaal dat je zelf graag wilt lezen. Dit is geen gebrek aan respect voor u als lezer. Ik ben alleen niet in die positie van Arnon Grünberg. Voor mij is het dus al heel wat een verhaal te schrijven dat ik graag wil lezen.

Dat is hier mijn doel geweest. Het is maar deels gelukt. De verhalen tonen verschillen in kwaliteit en mate van afwerking, of potentie tot verdere uitwerking, en ik heb ze daartoe ingedeeld. Hopelijk begrijpt iedereen dus heel goed: het is niet nodig te concluderen dat ik de slechte smaak heb dat ik dit allemaal zelf graag lees. Ik heb het alleen geschreven met het *doel* dat ik het uiteindelijk graag zou lezen. En dat doel is niet per se bereikt.

Bovendien zou ik Stanislaw Lem, David Niven, Ursula LeGuin, E.E. 'Doc' Smith en zovelen anderen niet willen missen !

Voor mij zijn verhalen zoals uit 19e eeuwse schelmenromans het leukst. De bedrieger bedrogen. De onvoorzienne wending waardoor alles anders kleurt. Voor films heet dat de *screwball comedy*. Dat moge uit bovenstaande verhalen denkelijk ook wel blijken.

Wat betekent het, dat ik niet onder de indruk ben van wat ik op dit terrein heb verzonnen ? Misschien is een vergelijking nuttig. De films van concurrent *Indiana Jones* zijn een grote prestatie, ook al spelen die zich af in woestijnen, oerwouden en bergen en dus niet aan zee, terwijl toch duidelijk mag zijn dat een verstandig mens niet ver van zee wil wonen. Hoe verhouden mijn eigen verhalen zich met deze *Jones* ? Zijn films zitten vol *cliffhangers* terwijl mijn verhalen rustig voortkabbelen. Uit deze vergelijking volgt dus bescheidenheid. Wellicht dat één verhaal

zich kan lenen tot nadere vergelijking, maar hou me te goede dat ik niet kan zeggen welk verhaal. Schrijven is snijden in eigen vlees maar er zijn grenzen aan wat u van me kunt vragen. Houd er ook rekening mee dat ik later kan herschrijven, dat kan natuurlijk ook.

Deze bundel heeft als oorzaak dat ik een dagje ouder wordt. Wanneer ik kom te overlijden dan is het niet ondenkbaar dat nabestaanden of andere nieuwsgierigen in een kast wat mapjes vinden met daarop aanduidigen als "verhalen". Sommigen gooien dat dan weg, de zaligen maar eenvoudigen van geest vrezden dat het voor het Letterkundig Museum zal zijn, de meesten kunnen daar geen verschil tussen zien. Het doel van deze bundel is die twijfel weg te nemen en door een andere te vervangen. Deze nieuwe twijfel bijvoorbeeld: waarom kon de potentiële overledene die mapjes niet zelf weggooien ?

Vooruitlopend op die heikele vraag heb ik hierboven al het verschil tussen hardcore en psychologisme beschreven. In de *Aantekeningen* hierboven heb ik ook laten zien dat ik relatief vaak psychologische redacteurs, juryleden en critici ontmoette terwijl juist die benadering mij een dwaling lijkt. Vervolgens moest en moet ik natuurlijk nog leren schrijven, dat is ook een handicap. Vergeleken met beroepsschrijvers ben ik maar een zondagsschrijver, wellicht zagen zulke redacteurs dat al snel en reageerden zij ook zo sterk om iedere ambitie met wortel en tak uit te roeien. Maar het lijkt ook een misplaatste overreactie.

Laat ik derhalve de eerste wet van fatsoen of naastenliefde in de science fiction formuleren: Een psychologisch redacteur die een hardcore verhaal te beoordelen krijgt, stuurt dat niet terug met kritiek, maar geeft het door aan een collega redacteur die hardcore manuscripten beoordeelt.

Er zijn hoopgevende signalen. Ooit een 2e prijs voor de SF verhalenwedstrijd, een positieve reactie van sommige juryleden op een ander kort verhaal ("chapeau, chapeau"), alsook waardering van sommigen voor *Earth*. Een verstandig mens zou het daarbij kunnen laten. Een schrijver echter kan gaan aarzelen of hij werkelijk al zijn andere werk weg moet gooien. In de moderne tijd kun je zo'n mapje ook online uitgeven als Printing On Demand. Dan heb je geen last van die psychologen ! Misschien bereik je eindelijk het juiste publiek ? Een P.O.D. boek kan ook weggegooid worden, die zekerheid blijft altijd.

Het liefst schrijf ik improviserend, herlees dat op een ander moment, blijkbaar ook jaren later, en corrigeer daarna, in een voortdurende cyclus al naar gelang de pet ernaar staat of wat de strandwandeling heeft ingegeven. Dus zonder nadenken over de techniek van het schrijven. Sommigen rieden mij aan die techniek eens te bekijken. Dat heb ik dan ooit geprobeerd. Ter bewijs heb ik mijn samenvatting hierboven opgenomen. Het is 'n armzalig samenraapsel, vind u ook niet ? Veel heb ik er dan ook niet van begrepen. Ik sluit niet uit dat er een psychologische blokkade is waardoor ik niets met de techniek van het schrijven aankan. Mijn beroepspraktijk is namelijk al zeer technisch

zodat ik voor een ontspannende bezigheid zoals het schrijven liever alles overlaat aan de willekeur van de spontane gedachte.⁴

Drs P zal deze bundel dus met een tuit chocola vergelijken (hierboven 2d). Daar ben ik tevreden mee. Ook zal hij me duiden als een couturier die niet van vrouwen houdt (hierboven 2v), en ook daarin zal hij gelijk hebben, maar alleen in overdrachtelijke zin.

Wanneer deze korte verhalen aldus geen product zijn van een nijver knutselen om de lezer te onderhouden, maar het resultaat van spontaan opkomende gedachten, in een cyclus van bouwen en breken, in de hoop dat ik het uiteindelijk resultaat leuk vind om zelf te lezen, ontstaat dan niet de zorgelijke vraag wat zij over de schrijver bloot geven? Wat vertellen zij over mijn psyche? Wie dit leest ziet nogal wat duistere associaties. Nu ik alles zo bijeen zie begin ik ook zelf te twijfelen. Heb ik, in mijn poging de nabestaanden een zet vóór te zijn, mijn hoofd niet in een groter wespenest gestoken, zodat de potentiële nabestaanden mogelijk niets meer met me te maken willen hebben? Wat moet men met dit allegaartje aan waanzinnigheden, dat weinig vleiends over de fantasie van de auteur onthult?

Is het meest onthullende niet dat ik me er niet toe kon zetten alles zelf in de container te werpen? Is begeleiding nodig?

Toch ben ik over een groot aantal punten wel degelijk tevreden, dat mag ook meetellen.

In mijn beroepspraktijk heb ik inmiddels geprobeerd ook serieuze boeken te schrijven. Mijn vermoeden is dat die boeken beter zijn geworden door het schrijven van deze SF verhalen. Het laat zich niet bewijzen, wellicht is zelfs het omgekeerde het geval.

Voor de goede orde:

In het serieuze werk was de vraag: wat waar is.

In het schrijven van SF was de vraag: wat ik graag wil lezen.

Een belangrijk verschil, dus.

Ik pleit ervoor dat velen dat onderscheid beter betrachten.

Mij helpt het onderscheid tussen Acapulco Jones (science fiction) en Thomas Colignatus (wetenschap), maar ieder volge zijn eigen manier.

Een inmiddels bejaarde maar succesvolle schrijfster die ik ooit in Scheveningen ontmoette vertelde me, met een glas champagne in de limousine op weg naar haar ontvangst van haar grote prijs, dat in de jaren '50 veel meer tijdschriften bestonden waarin jonge schrijvers konden publiceren, waarmee ze ervaring opbouwden voor hun boeken. Dat is nu dus minder het geval. Gelukkig heeft het internet weer nieuwe mogelijkheden geschapen. Maar het internet is ook onpersoonlijk en gevaarlijk gemakkelijk. Onpersoonlijk omdat je weinig feedback kunt krijgen. Gevaarlijk omdat je alles op internet kunt plaatsen en er geen redacteur is die streng op kwaliteit toeziet (al was het maar wegens de kosten). De oplossing ligt in internet-tijdschriften waarin feedback wordt

⁴ Critici zullen stellen dat dit ook voor mijn beroepspraktijk geldt.

georganiseerd en waarin weliswaar alles kan worden geplaatst maar waarin via die feedback een bespreking van de kwaliteit ontstaat, eventueel zelfs een rangorde. Een mogelijkheid is te verlangen dat iemand die wat publiceert ook een leesrapport moet schrijven over een verhaal van iemand anders. Het lijkt me dat die tijdschriften niet achter tariefmuren moeten zitten, het lidmaatschap zal toch om vele redenen aantrekkelijk blijven.

Het lijkt me niet ondenkbaar dat er al zoiets gaande is maar ik noem het in ieder geval als een vooruitgang ten opzichte van de jaren vanwaaruit bovenstaande verhalen stammen.

Ik zou zeggen: doe het ook in het Engels. Een verblijf in Engelstalige landen is een gemakkelijke manier om thuis te raken. Ikzelf verbleef een jaar in California als uitwisselingsstudent,⁵ gelukkig ook niet al te ver van zee.

Overigens valt me op dat er veel vanuit EN naar NL vertaald wordt. Dat is vreemd en onnodig en denkkelijk gemakzucht van uitgevers en vertalers. Het is veel logischer NL naar EN te vertalen want dan krijgen auteurs in Nederland eindelijk meer bereik.⁶

Na de verhalen en pogingen daartoe en hun toelichtingen naderen we het eind van deze bundel. Hopelijk is het toeval u welgezind en vindt u sommige verhalen toch wel aardig. Mocht dat niet het geval zijn dan moet u zich serieus afvragen hoe u aan deze bundel bent gekomen en waarom u bent gaan lezen. Ergens heeft u een fundamentele fout gemaakt en tijd & geld verloren, zo niet uw gemoedsrust. Hopelijk bereikt u zo het diepere psychologische inzicht en selectievermogen dat u voor toekomstige fouten kan behoeden. Zo heeft u toch iets van deze bundel geleerd. Deze bundel is dus *An offer you cannot refuse*.

Flauw, dat geldt natuurlijk voor alles.

De grondtoon van dit Nawoord heeft iets defensiefs. Die jarenlange psycho-terreur van die psychologen maakt niet zozeer onzeker maar behoedzaam. Waarvan acte. U bent gewaarschuwd.

Bij het schrijven van dit Nawoord heb ik me geconcentreerd op het helder formuleren van de gedachten. Nog niet op het spannend formuleren daarvan. Merkt u het verschil ?

Ach, en dat allemaal bij wandelingen langs het strand van Scheveningen. Welke gedachten zouden die andere wandelaars hebben ?

⁵ <http://www.yfu.nl/>

⁶ Belangrijke resources zijn overigens:

<http://www.sfw.org/for-authors/writer-beware/about/>

<http://www.authorlink.com/>

<http://bookcountry.com/>

<http://www.sfwriter.com/agent.htm>

<http://www.webook.com/literary-agents/landing/AgentInbox-FAQ>